2024/2380

10.10.2024

USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU (EU) 2024/2380

ze dne 11. dubna 2024

obsahující připomínky, které jsou nedílnou součástí rozhodnutí o udělení absolutoria za plnění rozpočtu společného podniku pro evropskou vysoce výkonnou výpočetní techniku na rozpočtový rok 2022

EVROPSKÝ PARLAMENT,

— s ohledem na své rozhodnutí o udělení absolutoria za plnění rozpočtu společného podniku pro evropskou vysoce výkonnou výpočetní techniku na rozpočtový rok 2022,

— s ohledem na článek 100 a přílohu V jednacího řádu,

— s ohledem na zprávu Výboru pro rozpočtovou kontrolu (A9-0095/2024),

A. vzhledem k tomu, že společný podnik pro evropskou vysoce výkonnou výpočetní techniku (EuroHPC) (dále jen „společný podnik“) se sídlem v Lucemburku byl zřízen v říjnu 2018 na období do 31. prosince 2026 ([1]);

B. vzhledem k tomu, že v červenci 2021 přijala Rada nové zakládací nařízení, v němž prodloužila dobu fungování společného podniku a jeho působnost podle víceletého finančního rámce (VFR) na období 2021–2027 na dobu do 31. prosince 2033 ([2]);

C. vzhledem k tomu, že nový pracovní program na roky 2021 a 2022, včetně nových činností a financování, jak je stanoveno v novém zakládajícím nařízení, přijala správní rada společného podniku až v prosinci 2021, což zpozdilo provádění činností, průběh vnitřní kontroly a nábor zaměstnanců;

D. vzhledem k tomu, že společný podnik je partnerstvím veřejného a soukromého sektoru, které umožňuje sdružování zdrojů Unie, zúčastněných států a členů ze soukromého sektoru pro vývoj a zavádění vysoce výkonné výpočetní techniky v Evropě;

E. vzhledem k tomu, že jeho členy jsou Unie, zastoupená Komisí, zúčastněné státy a tři členové ze soukromého sektoru, jimiž jsou sdružení Evropská technologická platforma pro vysoce výkonnou výpočetní techniku, Sdružení pro hodnotu dat velkého objemu a Konsorcium evropského kvantového průmyslu;

F. vzhledem k tomu, že podle nařízení (EU) 2018/1488 měly zúčastněné státy a členové ze soukromého sektoru přispívat na správní náklady až od roku 2024; vzhledem k tomu, že toto bylo zrušeno novým nařízením (EU) 2021/1173 a od srpna 2021 jsou správní náklady hrazeny z finančních příspěvků Komise jménem Unie (Horizont 2020 a Nástroj pro propojení Evropy 1 (CEF1);

G. vzhledem k tomu, že v rámci VFR na období 2021–2027 obdrží společný podnik výrazně více prostředků z programů Horizont Evropa, Digitální Evropa a Nástroj pro propojení Evropy na podporu pořizování a vývoje vysoce výkonné výpočetní techniky a kvantových počítačů, jakož i na modernizaci a provoz infrastruktur pro superpočítače;

H. vzhledem k tomu, že v zájmu větší transparentnosti by všechny společné podniky měly ve své roční účetní závěrce zveřejňovat příslušné informace o příspěvcích členů na úrovni programu; vzhledem k tomu, že u každého programu, v němž působí, by společné podniky měly předkládat podle jednotlivých kategorií členů všechny relevantní informace, které členové zpřístupnili, včetně cílů pro příspěvky stanovených v právních předpisech pro příslušný program, objemu obdržených příspěvků a objemu právních závazků; vzhledem k tomu, že společný podnik by měl i nadále zvyšovat úroveň transparentnosti;

([1]) Nařízení Rady (EU) 2018/1488 ze dne 28. září 2018, kterým se zřizuje evropský společný podnik pro vysoce výkonnou výpočetní techniku (Úř. věst. L 252, 8.10.2018, s. 1).

([2]) Nařízení Rady (EU) 2021/1173 ze dne 13. července 2021, kterým se zřizuje společný podnik pro evropskou vysoce výkonnou výpočetní techniku a zrušuje nařízení (EU) 2018/1488 (Úř. věst. L 256, 19.7.2021, s. 3).

Obecná konstatování

1. konstatuje, že zpráva Účetního dvora dospěla k závěru, že účetní závěrka společného podniku za rok končící dnem 31. prosince 2022 ve všech významných ohledech věrně odráží jeho finanční situaci k 31. prosinci 2022, výsledky jeho činností, jeho peněžní toky a změny čistých aktiv za daný rok v souladu s jeho finančním nařízením a s účetními pravidly, která přijal účetní Komise; dále konstatuje, že podle zprávy Účetního dvora jsou uskutečněné operace, na nichž se účetní závěrka zakládá, ve všech významných ohledech legální a správné;

2. vítá cíl a úlohu společného podniku při rozvoji ekosystému superpočítačů v Evropě;

3. konstatuje však, že Účetní dvůr vyhodnotil riziko v oblasti legálnosti a správnosti postupů přijímání zaměstnanců u společného podniku jako střední, a to s ohledem na jeho potřebu rychlého přijetí velkého počtu zaměstnanců pro účely provádění rozšířených pravomocí a činností v rámci VFR na období 2021–2027;

4. dále konstatuje, že Účetní dvůr vyhodnotil riziko v oblasti provozních výdajů společného podniku v souvislosti se smlouvami jako střední, a to s ohledem na složitost jeho postupů při zadávání zakázek vysoké hodnoty;

Rozpočtové a finanční řízení

5. konstatuje, že disponibilní rozpočet na platby činil v roce 2022 ([3]) 629,9 milionu EUR (348,2 milionu EUR v roce 2021) a disponibilní rozpočet na závazky dosahoval 1 374,5 milionu EUR (753,4 milionu EUR v roce 2021); konstatuje, že disponibilní rozpočet zahrnuje nevyužité rozpočtové prostředky z předchozích let, které společný podnik opětovně začlenil do rozpočtu probíhajícího roku, účelově vázané příjmy a prostředky přerozdělené na příští rok;

6. konstatuje, že Účetní dvůr klasifikuje riziko v oblasti rozpočtového řízení jako střední s ohledem na složitost a zdlouhavost akvizičního procesu u superpočítačů;

7. konstatuje nízké plnění jak provozního rozpočtu na rok 2022 – prostředky na závazky a prostředky na platby činily 79 %, resp. 24 % (2 % a 47 % v roce 2021) ([4]) –, tak správního rozpočtu – 45 % u prostředků na správní závazky a 37 % u jeho prostředků na správní platby kvůli délce doby k obstarávání superpočítačů;

8. bere na vědomí rizika, která při provádění programu představuje možnost, že členové ze soukromého sektoru nedosáhnou cílů minimálních příspěvků do konce programu Horizont 2020; chápe, že podle společného podniku lze nižší míru úspěšnosti vysvětlit zapojením zúčastněných států;

9. konstatuje, že v roce 2022 využil společný podnik pouze 45 % svých prostředků na správní závazky a 37 % svých prostředků na správní platby, což bylo částečně způsobeno tím, že plán náboru na rok 2022 byl splněn pouze částečně a že při plánování rozpočtu na rok 2022 nebyly přerozděleny významné částky nevyužitých prostředků na platby z předchozích let; chápe, že pozdní přijetí nového zakládajícího nařízení společného podniku znemožnilo splnění ambiciózního plánu náboru zaměstnanců;

10. souhlasí s Účetním dvorem, že společný podnik by měl stanovit akční plán s časovým rozvrhem, který umožní dokončit provádění projektů schválených v předchozích VFR;

([3]) Celkový rozpočet zahrnuje provozní rozpočet (použitý na financování vybraných projektů) a správní rozpočet (použitý na financování činností programové kanceláře) – Konsolidovaná výroční zpráva o činnosti za rok 2022.

([4]) Velmi nízká míra čerpání prostředků na závazky v rámci provozního rozpočtu na rok 2021 byla do značné míry způsobena opožděným zahájením činnosti společného podniku v rámci VFR na období 2021–2027 a tím, že Komise a zúčastněné státy v prosinci 2021 převedly ve prospěch společného podniku prostředky ve výši 700 milionů EUR.

11. je znepokojen tím, že Účetní dvůr vyhodnotil informace o příspěvcích členů na úrovni programu jako nedostatečné;

12. konstatuje, že částky příspěvků v účetní závěrce společného podniku za rok 2022 zaúčtované podle jednotlivých kategorií (EU a členové ze soukromého sektoru) se vzájemně výrazně liší, protože hotovostní příspěvky jsou potvrzeny a zaúčtovány v okamžiku, kdy jsou společnému podniku vyplaceny při zahájení realizace projektu, avšak věcné příspěvky členů jsou zaúčtovány až po potvrzení vzniklých a vykázaných nákladů za provádění projektu; je znepokojen tím, že rozdíl mezi zaúčtovanými částkami hotovostních příspěvků na jedné straně a věcnými příspěvky na druhé straně nebyl v účetní závěrce společného podniku za rok 2022 dostatečně pojednán, což lze v budoucnu řešit tak, že společný podnik poskytne na konci roku informace o svých právních závazcích v rámci podepsaných grantových dohod a zakázek; vítá závazek společného podniku plně vyřešit tento problém v roční účetní závěrce za příští rok;

13. vyzývá společný podnik, aby zveřejnil důležité informace o příspěvcích členů na úrovni programů, které jsou důležité pro vykázání výsledků společného podniku na konci roku; konstatuje zejména, že společný podnik neporovnal příspěvky obdržené od každé kategorie členů do konce roku v rámci každého programu s právními cíli pro příspěvky stanovenými pro příslušný program;

14. je znepokojen zjištěním Účetního dvora, že členové ze soukromého sektoru nedosáhnou na konci provádění programu svého minimálního cílového příspěvku ([5]);

15. vítá, že na konci roku 2022 přidělil společný podnik v plném rozsahu na závazky maximální provozní příspěvek Unie ve výši 526 milionů EUR na podepsané grantové dohody a zakázky v rámci programu Horizont 2020 a Nástroje pro propojení Evropy (CEF1); se znepokojením konstatuje, že z této částky zbývá v následujících letech vyplatit na projekty, které ještě nebyly dokončeny, přibližně 266,3 milionu EUR (50,6 %);

16. konstatuje, že zúčastněné státy uzavřely na konci roku 2022 na činnosti společného podniku v rámci programů Horizont 2020 a CEF1 smluvní závazky ve výši 447,3 milionu EUR; konstatuje, že v souvislosti s těmito závazky vykázaly zúčastněné státy finanční příspěvky ve prospěch společného podniku ve výši 124,8 milionu EUR na pre-exakapacitní superpočítače ([6]) pořizované samotným společným podnikem a věcné příspěvky ve výši 38 milionů EUR související s provozními náklady hostitelských subjektů; kromě toho konstatuje, že zúčastněné státy zaplatily 48,2 milionu EUR přímo dodavatelům petakapacitních superpočítačů, které společně pořizuje společný podnik a zúčastněné státy; konstatuje, že zbývající rozdíl mezi závazky a vykázanými příspěvky je dán tím, že zúčastněné státy své náklady zaúčtují a vykážou společnému podniku až po dokončení projektů v rámci programu Horizont 2020, které podporují;

17. konstatuje však, že do konce roku 2022 vyčlenili a vykázali členové společného podniku ze soukromého sektoru věcné příspěvky na projekty programu Horizont 2020 pouze ve výši 11 milionů EUR (tj. 2,6 %), což je výrazně méně než minimální cíl pro členy ze soukromého sektoru ve výši 420 milionů EUR ([7]), kterého má být do konce programu Horizont 2020 dosaženo; konstatuje, že Účetní dvůr zjistil, že současný mechanismus společného podniku pro financování grantových opatření programu Horizont 2020 umožňuje členům ze soukromého sektoru poskytovat věcné příspěvky pouze na jeden typ projektů (inovační projekty se stropem 30 % projektových nákladů); konstatuje, že mechanismus společného podniku pro financování tudíž nemohl stimulovat věcné příspěvky členů ze soukromého sektoru odpovídající cíli pro program Horizont 2020 stanovenému v jeho zakládacím nařízení;

18. obává se, že výrazné snížení věcných příspěvků členů ze soukromého sektoru na provozní činnosti společného podniku představuje riziko pro celkové splnění jejich částí výzkumného a inovačního programu Horizont 2020;

([5]) Aby bylo možno získat o výsledcích společného podniku v programu Horizont 2020 a CEF1 úplný obraz, je nutné zohlednit i současný rozsah povinností týkajících se činnosti jeho členů, pokud jde o podepsané grantové dohody a zakázky.

([6]) Pojem exakapacitní počítače označuje výpočetní systémy, které jsou schopny vypočítat alespoň 1018 IEEE 754 (dvojitá přesnost) (64 bitů) operací (násobení a/nebo sčítání) za sekundu; jedná se o měřítko výkonu superpočítače.

([7]) Minimální cíl stanovený v nařízení (EU) 2021/1173.

19. je stejného názoru jako Účetní dvůr, že v zájmu dosažení cílové úrovně příspěvků členů ze soukromého sektoru na období 2021–2027 by měl společný podnik na základě strategického plánu pro provádění programu sledovat, jakými částkami jednotliví členové ze soukromého sektoru přispívají na každoroční bázi;

20. konstatuje, že podle nařízení (EU) 2021/1173 ([8]) bude muset společný podnik realizovat projekty ve výši 7 miliard EUR, přičemž 3 miliardy EUR by měly poskytnout zúčastněné státy a 900 milionů EUR by měli poskytnout členové ze soukromého sektoru v podobě hotovostních a věcných příspěvků; vítá toto výrazné navýšení oproti předchozímu VFR o přibližně 1,4 miliardy EUR; lituje však, že vzhledem k tomu, že mechanismy financování společného podniku zůstávají v období VFR 2021–2027 tytéž, existuje velké riziko, že společný podnik cílových příspěvků od členů ze soukromého sektoru podle nového zakládacího nařízení nedosáhne; vyzývá Komisi, aby proveditelnost současných cílů pro příspěvky od členů ze soukromého sektoru v novém zakládajícím nařízení znovu posoudila;

Zadávání veřejných zakázek a zaměstnanci

21. je znepokojen tím, že zdlouhavý proces nákupu superpočítačů, který musí být v souladu s finančními nařízeními EU, významně ovlivnil plnění provozního rozpočtu na rok 2022; chápe, že k nízké míře plnění přispěla také skutečnost, že hostitelské subjekty měly zpoždění a že se vyskytly potíže s dodávkami klíčových komponentů;

22. konstatuje, že nízká míra plnění rozpočtu provozních závazků vznikla kvůli tomu, že společný podnik nemohl přijmout významný globální závazek související s dohodou o umístění exakapacitního počítače, protože se zdržela jednání se zúčastněným státem a hostitelským konsorciem;

23. dále konstatuje, že hlavními důvody nízké míry plnění rozpočtu na provozní platby byly následující faktory: i) zpoždění při dokončování pre-exakapacitních superpočítačů, která bránila průběžným platbám souvisejícím s provozními granty společného podniku; ii) zpoždění při zadávání veřejných zakázek na superpočítače, která znemožnila provádění souvisejících plateb předběžného financování; iii) odložení výzvy v rámci CEF2 týkající se hyperkonektivity na rok 2023 z důvodu nutnosti vypracování předběžné studie a iv) zpoždění v žádostech příjemců o proplacení nákladů na probíhající výzkumné činnosti;

24. konstatuje, že na základě zprávy Účetního dvora provedl Útvar interního auditu Komise (IAS) v roce 2022 omezený přezkum řízení lidských zdrojů společného podniku; konstatuje, že pokud jde o plánování přijímání zaměstnanců, neměl společný podnik podle přezkumu doloženou analýzu potřeb zdrojů založenou na spolehlivém předběžném posouzení pracovní zátěže, aby mohl lépe stanovit priority plánovaných výběrových řízení;

25. konstatuje, že společný podnik v reakci na to v prosinci 2022 vypracoval akční plán, který IAS vyhodnotil jako dostačující;

26. konstatuje, že počet zaměstnanců společného podniku ve VFR na období 2021–2027 byl stanoven v legislativních finančních výkazech obsažených v návrhu nového zakládacího nařízení předloženého Komisí ([9]); dále konstatuje, že aby mohl společný podnik čerpat přibližně 7 miliard EUR ve VFR na období 2021–2027, bylo mu přiděleno 39 dodatečných pracovních míst, která měl do roku 2023 obsadit;

27. se znepokojením konstatuje, že do konce roku 2022 přijal společný podnik pouze osm zaměstnanců a do poloviny roku 2023 dvacet zaměstnanců, a svůj cíl pro rok 2022 v oblasti náboru zaměstnanců tedy nesplnil ([10]); konstatuje, že Účetní dvůr se domnívá, že tato situace měla na plnění správního rozpočtu na rok 2022 negativní dopad; vítá však genderovou skladbu zaměstnanců společného podniku v roce 2022;

([8]) Nové zakládací nařízení zrušilo povinnost zúčastněných států a členů ze soukromého sektoru přispívat na správní náklady.
([9]) COM(2020)0569.
([10]) Podle konsolidované výroční zprávy o činnosti za rok 2022 – 24 zaměstnanců na plný úvazek včetně výkonného ředitele k 31. prosinci 2022.

28. konstatuje, že poměr smluvních zaměstnanců zůstal na konci roku 2022 vysoký a činil 70 %;

29. zdůrazňuje, že absence klíčových zaměstnanců by mohla mít negativní dopad na kontinuitu provozu společného podniku a plnění jeho cílů, a to zejména kvůli vysoce technické povaze jeho projektů a požadavku na vysoce kvalifikované zaměstnance s velmi specifickými znalostmi;

Řídicí a kontrolní systémy

30. konstatuje, že pokud jde o spolufinancované výdaje programu Horizont 2020 a Horizont Evropa, za audity *ex post* odpovídá společný auditní útvar GŘ RTD; konstatuje, že u spolufinancovaných výdajů programu Horizont 2020 (zúčtování a konečné platby) vykázal společný podnik reprezentativní míru chyb 2,3 % a míru zbytkových chyb 1,9 % ([11]);

31. vyzývá společný podnik, aby do svého systému vnitřní kontroly zahrnul zvláštní audity *ex post* týkající se výdajů spolufinancovaných z Nástroje pro propojení Evropy na pořízení superpočítačů; dále konstatuje, že u programu Horizont Evropa nebyly audity *ex post* ještě provedeny a první průběžné platby se očekávají až v roce 2024;

32. na základě zprávy Účetního dvora konstatuje, že společný podnik prováděl u rizikových projektů jednorázové kontroly *ex ante* založené na riziku a že do konce roku 2022 ještě nezavedl strukturovanou koncepci kontrol *ex ante* založenou na riziku; konstatuje zejména, že společný podnik nepřizpůsobil kontroly *ex ante* vysoce rizikovým faktorům zjištěným na základě cíleného posouzení rizik; navíc konstatuje, že společný podnik nevypracoval praktické interní pokyny, jak monitorování založené na riziku provádět, včetně instrukcí, jak mají zaměstnanci používat modul řízení rizika dostupný v systému COMPASS ([12]);

33. souhlasí s Účetním dvorem, že společný podnik by měl zavést strukturovanou koncepci kontrol *ex ante* vyhodnocující příslušná rizika ohrožující projekty a rizika související s příjemci; dále souhlasí s tím, že by měl společný podnik vypracovat praktické interní pokyny týkající se toho, jak monitorování projektů a příjemců založené na riziku provádět a jak by měli zaměstnanci používat modul řízení rizika dostupný v systému COMPASS;

34. se znepokojením konstatuje, že podrobná analýza vzorku případů z posíleného monitorování společných podniků provedená Účetním dvorem odhalila několik nedostatků, které bránily jejich účinnému a efektivnímu monitorování; dále konstatuje, že ve společném podniku nebyla definována konkrétní kontrolní opatření související se zjištěnými riziky, ani nebyl stanoven termín jejich provedení;

35. podporuje hodnocení Účetního dvora, že společný podnik by měl zajistit, aby všechna opatření plynoucí z posíleného monitorování doprovázela konkrétní kontrolní opatření zaměřená na zjištěná rizika a aby bylo jejich plnění v předem stanovené lhůtě prověřeno;

36. upozorňuje na skutečnost, že struktura příjemců anebo projektů společného podniku v programu Horizont Evropa se výrazně mění, například se zvyšuje počet malých a středních podniků, nových subjektů a větších konsorcií a také existuje požadavek používat u činností programu Horizont Evropa pouze postupy otevřených řízení; zdůrazňuje proto, že rizikové faktory zjištěné v předchozích programech již nemusí být relevantní a mohou se objevit nové rizikové faktory;

([11]) Vzhledem k neexistenci relevantních výdajů, nízkorizikové povaze prováděných transakcí a absenci výsledků následných auditů grantů nebyla u programu Horizont Evropa a Digitální Evropa v roce 2021 vykázána žádná zjištěná míra chyb.

([12]) Systém elektronických grantů Komise.

Kontrola opatření přijatých v návaznosti na připomínky z předcházejících let

37. konstatuje, že „připomínky“ ve zvláštních výročních zprávách společných podniků jsou ve skutečnosti „časově neomezená doporučení“ Účetního dvora; poznamenává, že Účetní dvůr stav v návaznosti na tyto připomínky každoročně kontroluje a hodnotí své připomínky jako „otevřené“ nebo „uzavřené“;

38. konstatuje, že z devíti připomínek, které Účetní dvůr vydal v letech 2020 a 2021, jsou uzavřeny pouze dvě (z roku 2021);

39. konstatuje, že zbývající připomínky se týkají mimo jiné i) potvrzení a osvědčení věcných příspěvků, ii) náboru zaměstnanců, iii) nízkých příspěvků od členů ze soukromého sektoru, iv) nízké míry provádění;

40. bere na vědomí, že společný podnik ve své odpovědi připomínky Účetního dvora uznává a bude se jimi zabývat v roční účetní závěrce za rok 2023.